

2) w kolumnie 4 pod lp. 5 liczbę „1”, a pod lp. 7 liczbę „2” zastępuje się wyrazami „odbycie wstępnego stażu pracy”.

§ 8. W tabeli stanowisk, kwalifikacji i uposażenia zasadniczego dla pracowników administracyjnych Centralnego Ośrodka Pedagogicznego Szkolnictwa Artystycznego, stanowiącej załącznik do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 4 lutego 1967 r. w sprawie zastosowania przepisów rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie ustalenia stanowisk, kwalifikacji i wynagrodzenia pracowników rad narodowych do pracowników administracyjnych Centralnego Ośrodka Pedagogicznego Szkolnictwa Artystycznego (Dz. U. Nr 5, poz. 19), wprowadza się następujące zmiany:

1) po lp. 6 dodaje się nową lp. 7 w brzmieniu:

Lp.	Stanowisko	Wymagane kwalifikacje w zakresie		Uposażenie miesięczne w stawkach od — do zł
		wykształcenia	liczby lat pracy zawodowej	
„7	Stażysta	wyższe średnie	— —	1500—2000 1100—1400”

2) dotychczasowe lp. 7, 8, 9 i 10 otrzymują numerację 8, 9, 10 i 11,

3) w kolumnie 4 pod lp. 2 liczbę „1”, a pod lp. 4 liczbę „2” zastępuje się wyrazami „odbycie wstępnego stażu pracy”.

§ 9. W tabeli stanowisk, kwalifikacji i uposażenia pracowników umysłowych biur wystaw artystycznych, stanowiącej załącznik do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 lipca 1968 r. o zastosowaniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie ustalenia stanowisk, kwalifikacji i wynagrodzenia pracowników rad narodowych do pracowników biur wystaw artystycznych (Dz. U. Nr 30, poz. 199), wprowadza się następujące zmiany:

1) w tabeli II „Wspólna tabela stanowisk, kwalifikacji i uposażenia pracowników umysłowych” skreśla się stanowisko „praktykant” oraz przewidziane dla niego wymagane kwalifikacje i stawki płac i zamiast niego wprowadza się następujące stanowisko:

Stanowisko	Wymagane kwalifikacje w zakresie		Uposażenie miesięczne od — do zł
	wykształcenia	liczby lat pracy zawodowej	
„Stażysta	wyższe średnie	— —	1500—2000 1100—1400”

2) w kolumnie 7 tabeli I pod lp. 6 i w kolumnie 4 tabeli II pod lp. 3 liczbę „1” oraz w tabeli II pod lp. 2 liczbę „2” zastępuje się wyrazami „odbycie wstępnego stażu pracy”.

§ 10. W tabeli stanowisk, kwalifikacji i uposażenia pracowników wojewódzkich delegatur Państwowej Inspekcji Skupu i Przetwórstwa Artykułów Rolnych, stanowiącej załącznik do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 1970 r. o zastosowaniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie ustalenia stanowisk, kwalifikacji i wynagrodzenia pracowników rad narodowych do pracowników wojewódzkich delegatur Państwowej Inspekcji Skupu i Przetwórstwa Artykułów Rolnych (Dz. U. Nr 30, poz. 253), wprowadza się następujące zmiany:

1) po lp. 10 dodaje się lp. 11 w brzmieniu:

Lp.	Stanowisko	Wymagane kwalifikacje w zakresie		Uposażenie miesięczne w stawkach od — do zł
		wykształcenia	liczby lat pracy zawodowej	
„11	Stażysta	wyższe średnie	— —	1500—2000 1100—1400”

2) w kolumnie 4 pod lp. 5, 6 i 9 liczbę „1”, a pod lp. 8 liczbę „2” zastępuje się wyrazami „odbycie wstępnego stażu pracy”.

§ 11. Wykonanie rozporządzenia porucza się zainteresowanym ministrom (kierownikom urzędów centralnych).

§ 12. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 września 1971 r.

Prezes Rady Ministrów: *P. Jaroszewicz*

310

ROZPORZĄDZENIE MINISTRÓW KOMUNIKACJI I SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 27 listopada 1971 r.

w sprawie bezpieczeństwa ruchu przy przewozie materiałów niebezpiecznych na drogach publicznych.

Na podstawie art. 14 pkt 2 ustawy z dnia 27 listopada 1961 r. o bezpieczeństwie i porządku ruchu na drogach publicznych (Dz. U. Nr 53, poz. 295) zarządza się, co następuje:

Rozdział I

Przepisy ogólne.

§ 1. 1. Ruch pojazdów przewożących materiały niebezpieczne na drogach publicznych powinien odbywać się zgod-

nie z przepisami niniejszego rozporządzenia oraz ogólnie obowiązującymi przepisami rozporządzenia w sprawie ruchu na drogach publicznych.

2. Rozporządzenie niniejsze nie dotyczy przewozu materiałów niebezpiecznych, znajdujących się w dyspozycji jednostek wojskowych oraz organów Milicji Obywatelskiej.

§ 2. 1. Materiałami niebezpiecznymi są materiały, które ze względu na swe właściwości chemiczne lub fizyczne bądź biologiczne mogą w razie nieprawidłowego obchodzenia się

z nimi w związku z przewozem spowodować śmierć, rozstrój zdrowia lub uszkodzenie ciała ludzkiego albo zniszczenie lub uszkodzenie dóbr materialnych.

2. Pod względem rodzaju zagrożenia materiały niebezpieczne dzielą się na następujące klasy:

- klasa Ia — materiały i przedmioty wybuchowe,
- klasa Ib — przedmioty wypełnione materiałami wybuchowymi,
- klasa Ic — materiały zapalające, ognie sztuczne i podobne artykuły,
- klasa Id — gazy sprężone, skroplone lub rozpuszczone pod ciśnieniem,
- klasa Ie — materiały wytwarzające w zetknięciu z wodą gazy zapalne,
- klasa II — materiały samozapalne,
- klasa IIIa — materiały ciekłe zapalne,
- klasa IIIb — materiały stałe zapalne,
- klasa IIIc — materiały utleniające, podtrzymujące palenie,
- klasa IVa — materiały trujące,
- klasa IVb — materiały promieniotwórcze,
- klasa V — materiały żrące,
- klasa VI — materiały budzące odrzę lub zakaźne,
- klasa VII — nadtlarki organiczne.

§ 3. Warunki bezpieczeństwa ruchu przy przewozie materiałów i przedmiotów wybuchowych (klasa Ia, Ib i Ic) na drogach publicznych określa rozporządzenie Ministrów Komunikacji i Spraw Wewnętrznych z dnia 17 maja 1965 r. w sprawie bezpieczeństwa ruchu przy przewozie materiałów wybuchowych na drogach publicznych (Dz. U. z 1965 r. Nr 22, poz. 139, z 1967 r. Nr 21, poz. 95, z 1969 r. Nr 5, poz. 36 i z 1970 r. Nr 8, poz. 72).

§ 4. Szczegółowy wykaz materiałów niebezpiecznych i warunki ich opakowania oraz przepisy dotyczące pojazdów przeznaczonych do przewozu materiałów niebezpiecznych zawierają „Szczegółowe przepisy bezpieczeństwa ruchu przy przewozie materiałów niebezpiecznych na drogach publicznych”, zatwierdzone przez Ministrów Komunikacji i Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Przemysłu Chemicznego, zwane w dalszym ciągu „szczegółowymi przepisami”.

Rozdział 2

Warunki dopuszczenia pojazdów do przewozu materiałów niebezpiecznych.

§ 5. 1. Do przewozu materiałów niebezpiecznych mogą być używane pojazdy samochodowe i przyczepy (naczepy) odpowiadające warunkom określonym w § 6, z ograniczeniami podanymi w ust. 2 i 3 oraz z wyjątkiem motocykli (skuterów) zarówno jednośladowych, jak i wielośladowych.

2. Ciągniki rolnicze i pojazdy o napędzie gazem generatorowym, gazem sprężonym lub gazem płynnym mogą być używane tylko do przewozu materiałów niebezpiecznych klasy VI; ciągniki rolnicze mogą być ponadto używane do przewozu:

- 1) oleju napędowego (klasa IIIa) w ilości do 3 000 kg przy użyciu do przewozu przyczepy cysterny oraz w ilości do 900 kg przy użyciu do przewozu naczyń na olej,
- 2) azotanu amonowego (saletry amonowej — klasa IIIc) w ilości do 3 500 kg w opakowaniu fabrycznym pod warunkiem, że układ wydechowy ciągnika zapewnia całkowite wygaszenie iskier wewnątrz tego układu,
- 3) środków ochrony roślin — pestycydów (klasa IVa) w ilości do 3 000 kg przy użyciu przyczepy cysterny lub w opakowaniu fabrycznym.

3. Pojazd użyty do przewozu materiałów niebezpiecznych może ciągnąć nie więcej niż jedną przyczepę (naczepę).

4. Pojazdy zaprzęgowe, odpowiadające warunkom określonym w § 7, mogą być używane tylko do przewozu:

- 1) azotanu amonowego (saletry amonowej — klasa IIIc) w ilości do 1 000 kg w opakowaniu fabrycznym,
- 2) środków ochrony roślin — pestycydów (klasa IVa) w ilości do 1 000 kg przy użyciu szczelnych naczyń metalowych lub szklanych albo w opakowaniu fabrycznym,
- 3) materiałów niebezpiecznych klasy VI.

§ 6. 1. Pojazdy samochodowe i przyczepy używane do przewozu materiałów niebezpiecznych powinny:

- 1) odpowiadać warunkom technicznym części IV rozporządzenia Ministrów Komunikacji i Spraw Wewnętrznych z dnia 20 lipca 1968 r. w sprawie ruchu na drogach publicznych (Dz. U. Nr 27, poz. 183), zwanego w dalszym ciągu „rozporządzeniem w sprawie ruchu na drogach publicznych”, oraz warunkom określonym w szczegółowych przepisach; ponadto pojazdy cysterny oraz pojazdy, na których są umieszczone cysterny odejmovalne lub duże pojemniki cysterny, powinny posiadać konstrukcję zabezpieczającą cysternę przed bezpośrednimi uderzeniami co najmniej od strony przedniej i tylnej,
- 2) posiadać świadectwo dopuszczenia do przewozu materiałów niebezpiecznych, zwane dalej „świadectwem dopuszczenia”, stwierdzające, że pojazdy odpowiadają przepisom obowiązującym w tym zakresie; przepis ten nie dotyczy pojazdów używanych do przewozu materiałów niebezpiecznych klasy VI oraz środków ochrony roślin (pestycydów).

2. Pojazd samochodowy zarejestrowany za granicą, przewożący materiały niebezpieczne na obszarze Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, powinien posiadać odpowiedni dokument zawierający dane określone w § 9 i wystawiony przez właściwy organ kraju rejestracji pojazdu co najmniej w jednym języku europejskim powszechnie używanym (rosyjskim, niemieckim, francuskim lub angielskim), jeżeli umowy zawarte między Polską Rzeczpospolitą Ludową a krajem rejestracji pojazdu nie stanowią inaczej.

§ 7. Pojazd zaprzęgowy używany do przewozu materiałów niebezpiecznych powinien posiadać:

- 1) platformę z burtami lub skrzynią ładunkową,
- 2) sprawnie działający hamulec ręczny,
- 3) dwa kliny do podkładania pod koła, o wymiarach odpowiadających ciężarowi pojazdu i średnicy kół,
- 4) dwie elektryczne przenośne latarnie o światłach koloru żółtego samochodowego, widocznych z odległości co najmniej 150 m w warunkach zapewniających przejrzystość powietrza; źródło zasilania latarni powinno być niezależne od pojazdu, a świecenie może być przerywane o częstotliwości 60—120 okresów na minutę,
- 5) szczelne przykrycie pojazdu odkrytego w razie przewozu materiałów luzem przez tereny miast i osiedli.

§ 8. 1. Świadectwo dopuszczenia (§ 6 ust. 1 pkt 2) wydaje organ do spraw komunikacji przydzielnicy rady narodowej właściwy do rejestracji pojazdu na podstawie zaświadczenia badania technicznego, stwierdzającego, że pojazd odpowiada dodatkowym warunkom technicznym dopuszczenia do przewozu materiałów niebezpiecznych.

2. W odniesieniu do pojazdu cysterny lub pojazdu z cysterną odejmovalną, oprócz zaświadczenia badania technicznego pojazdu, podstawą wydania świadectwa dopuszczenia jest poświadczenie rejonowego dozoru technicznego, stwierdzające, że cysterna pojazdu odpowiada warunkom technicznym określonym w szczegółowych przepisach; poświadczenie tego nie wymaga się dla cystern i naczyń:

- 1) o nadciśnieniu nie przekraczającym 0,7 kG/cm²,

- 2) o pojemności nie przekraczającej 350 cm³,
- 3) drewnianych, gumowych, szklanych, ceramicznych lub betonowych,
- 4) do przewozu amoniaku rozpuszczonego pod ciśnieniem w wodzie, jeżeli roztwór nie zawiera wagowo więcej niż 35% amoniaku.

3. Świadczenie dopuszczenia jest ważne na okres jednego roku.

4. Świadczenie dopuszczenia powinno być okazywane na żądanie organów kontroli ruchu drogowego.

5. Świadczenie dopuszczenia powinno być zwrócone organowi, który je wydał, w razie:

- 1) wycofania pojazdu z eksploatacji,
- 2) zmiany właściciela pojazdu,
- 3) upływu terminu ważności świadectwa,
- 4) wprowadzenia zasadniczych zmian w konstrukcji pojazdu.

6. Zwrot świadectwa powinien być dokonany w terminie 14 dni, licząc od dnia powstania okoliczności uzasadniających obowiązek zwrotu.

§ 9. Świadczenie dopuszczenia powinno zawierać:

- 1) numer świadectwa,
- 2) określenie rodzaju nadwozia pojazdu,
- 3) numer rejestracyjny pojazdu,
- 4) nazwę i adres właściciela pojazdu,
- 5) stwierdzenie, że pojazd został poddany wymaganym badaniom i odpowiada warunkom dopuszczenia do przewozu materiałów niebezpiecznych,
- 6) określenie nazwy i klasy materiałów, które pojazd może przewozić,
- 7) datę badania pojazdu,
- 8) termin ważności,
- 9) podpis i pieczęć organu wydającego świadectwo.

§ 10. Przed każdym użyciem pojazdu samochodowego do przewozu materiałów niebezpiecznych powinien być zbadany jego stan techniczny. Okoliczność zbadania stanu technicznego powinna być zaznaczona w karcie drogowej pojazdu przez odciski pieczęci o treści: „pojazd może być użyty do przewozu materiałów niebezpiecznych”, opatrzonej podpisem kierownika jednostki transportowej lub osoby przez niego upoważnionej.

Rozdział 3

Warunki wyposażenia i oznakowania pojazdów.

§ 11. Pojazd samochodowy przewożący materiały niebezpieczne powinien być wyposażony:

- 1) w komplet narzędzi do doraźnych napraw pojazdu,
- 2) w dwie przenośne gaśnice (o dostatecznej pojemności) do gaszenia pożaru; jedna z gaśnic powinna służyć do gaszenia pożaru silnika, druga — do gaszenia pożaru ładunku; każda z gaśnic powinna również umożliwić skuteczne gaszenie pożaru powstałego poza pojazdem, np. w miejscu naładunku lub wyładunku,
- 3) w dwa kliny do podkładania pod koła o wymiarach odpowiadających ciężarowi pojazdu i średnicy kół,
- 4) w dwie elektryczne przenośne latarnie o światłach koloru żółtego samochodowego, widocznych z odległości co najmniej 150 m w warunkach zapewniających przejrzystość powietrza; źródło zasilania latarń powinno być niezależne od pojazdu, a światlenie może być przerywane o częstotliwości 60—120 okresów na minutę,
- 5) w trójkąt do ustawiania na drodze przewidziany w § 172 ust. 1 pkt 11 rozporządzenia w sprawie ruchu na drogach publicznych,
- 6) w łańcuchy przeciwślizgowe w okresie zimowym,

7) w urządzenie do uziemienia cysterny na postoju w czasie burzy, w czasie napełniania i opróżniania cysterny oraz w czasie jej ruchu, jeżeli cysterna taka przeznaczona jest do przewozu gazów skroplonych palnych, gazów skroplonych silnie oziębionych i gazów palnych rozpuszczonych pod ciśnieniem (klasa Id) oraz materiałów ciekłych zapalnych o temperaturze zapłonu niższej niż 55°C (klasa IIIa),

8) w odpowiednio wyposażoną apteczkę.

§ 12. 1. W czasie przewozu materiałów niebezpiecznych, szczególnie zagrażających bezpieczeństwu na drogach, pojazdy samochodowe użyte do tego przewozu powinny być oznakowane dwiema tablicami stosownie do przepisów § 48 ust. 2 i 3 rozporządzenia w sprawie ruchu na drogach publicznych. Wymienione wyżej materiały niebezpieczne, przy których przewozie obowiązuje oznakowanie pojazdu tablicami, podane są w szczegółowych przepisach.

2. Zabrania się umieszczania tablic (ust. 1) na pojazdach przewożących materiały inne niż określone w ust. 1.

§ 13. 1. Pojazdy cysterny używane do przewozu materiałów niebezpiecznych powinny być zaopatrzone, oprócz tablic określonych w § 12, w napisy ostrzegawcze umieszczone z boków i z tyłu cysterny; przepis ten nie dotyczy pojazdów cystern przewożących materiały klasy VI.

2. Treść napisów (ust. 1) powinna zawierać ostrzeżenie dla użytkowników drogi przed zagrożeniem przewożonym materiałem.

3. Litera użyte w napisach powinny być:

- 1) o wymiarach nie mniejszych niż 50 × 120 mm; wymiary te mogą być proporcjonalnie większe w zależności od wielkości boków i tyłu cysterny,
- 2) wykonane farbami koloru czarnego na jasnym tle,
- 3) widoczne z odległości co najmniej 40 m w warunkach zapewniających przejrzystość powietrza.

Rozdział 4

Osoby uczestniczące w przewozie materiałów niebezpiecznych.

§ 14. 1. W pojeździe przewożącym materiały niebezpieczne nie mogą znajdować się inne osoby niż:

- 1) kierujący pojazdem,
- 2) konwojent,
- 3) w razie potrzeby — pracownicy ładunkowi, pod warunkiem uczynienia o tym odpowiedniej wzmianki w karcie drogowej,
- 4) wartownik Straży Przemysłowej (§ 18).

2. Osoby wymienione w ust. 1 pkt 2 i 3 powinny być przewożone w kabinie kierowcy, z tym że liczba ich nie może przekraczać liczby miejsc przewidzianych w konstrukcji kabiny.

3. Kierowca pojazdu samochodowego powinien posiadać prawo jazdy kategorii C lub D, a kierowca pojazdu samochodowego z przyczepą o dopuszczalnym ciężarze całkowitym większym niż 750 kg — ponadto prawo jazdy kategorii E; przepis ten nie dotyczy kierowców prowadzących ciągniki rolnicze.

4. W czasie przewozu konwojent może w razie potrzeby zastępować kierowcę, jeżeli posiada wymagane prawo jazdy (ust. 3).

5. Konwojenta — i w razie potrzeby pracowników ładunkowych — wyznacza odbiorca ładunku. Jeżeli dostawca dysponuje transportem scentralizowanym przeznaczonym do przewozu materiałów niebezpiecznych, obowiązek ten spoczywa na dostawcy.

6. Materiały niebezpieczne, przy których przewozie uczestnictwo konwojenta jest wymagane, podane są w szczegółowych przepisach.

§ 15. Osoby wymienione w § 14 ust. 1 powinny posiadać:

- 1) obywatelstwo polskie i znajomość języka polskiego w mowie i piśmie; nie dotyczy to załogi pojazdów określonych w § 6 ust. 2,
- 2) znajomość właściwości przewożonego ładunku i wydanej instrukcji (§ 19 ust. 1),
- 3) praktyczną znajomość udzielania pierwszej pomocy osobom poszkodowanym, stosowania środków dezynfekcyjnych, neutralizujących i gaszących pożar, w razie powstania awarii lub wypadku drogowego w czasie przewozu materiałów niebezpiecznych.

§ 16. Konwojent, a w razie braku konwojenta — kierujący pojazdem:

- 1) jest odpowiedzialny za prawidłowy i bezpieczny naładunek (rozmişczenie ładunku, jego umocowanie na pojeździe), przewóz, przeładunek i wyładunek materiałów niebezpiecznych,
- 2) jest obowiązany wpisać do dokumentu przewozowego (karty drogowej): czas, miejsce i przyczyny nieplanowego postoju pojazdu przewożącego materiały niebezpieczne lub inne przeszkody w przewozie.

§ 17. 1. W razie przewozu materiałów niebezpiecznych równocześnie więcej niż jednym pojazdem, na każdy pojazd samochodowy powinien być wyznaczony jeden konwojent, a nadzór nad całym transportem powinien sprawować komendant transportu wyznaczony spośród konwojentów. Wyznaczenie komendanta transportu należy do obowiązków odbiorcy lub dostawcy; w tym zakresie stosuje się odpowiednio przepis § 14 ust. 5.

2. Do obowiązków komendanta transportu należy, niezależnie od obowiązków konwojenta określonych w § 16, nadzór nad całością naładunku, przewozu i wyładunku materiałów niebezpiecznych.

§ 18. W miarę potrzeby przewóz materiałów niebezpiecznych powinien być ochraniały przez uzbrojonych wartowników Straży Przemysłowej. Potrzebę tę ustala odbiorca w porozumieniu z właściwym ze względu na siedzibę odbiorcy organem ochrony przemysłu.

Rozdział 5

Ruch pojazdów.

§ 19. 1. Przed wyjazdem z materiałami niebezpiecznymi dostawca obowiązany jest zaopatrzyć konwojenta, a jeżeli nie ma konwojenta — kierowcę, w 2 egzemplarze instrukcji określającej:

- 1) rodzaj zagrożenia powodowanego przewożonymi materiałami,
- 2) środki, jakie należy przedsięwziąć, i sposoby udzielania pomocy osobom, które uległy szkodliwemu działaniu przewożonych materiałów lub wydzielanych przez nie substancji,
- 3) środki, jakie należy przedsięwziąć na wypadek pożaru, a w szczególności sposoby, jakie należy stosować przy gaszeniu pożaru pojazdu lub przewożonych materiałów, oraz środki, jakich nie wolno używać przy gaszeniu pożaru przewożonych materiałów,
- 4) środki, jakie należy przedsięwziąć w razie uszkodzenia opakowań lub przewożonych materiałów, w szczególności gdy materiały te rozsypią się, rozleją się na drodze lub ułatniają się,
- 5) inne dane, jeżeli wymagają tego szczegółowe przepisy.

2. Jeden egzemplarz instrukcji powinien znajdować się w czasie przewozu stale w kabinie kierowcy.

3. Dostawca, przewoźnik i odbiorca (każdy w swoim zakresie) powinni zaznajomić z instrukcją osoby określone w § 14 ust. 1 i uzyskać od nich potwierdzenie na piśmie przyjęcia jej treści do wiadomości.

4. Przy przewozie substancji toksycznych (§ 20 ust. 6) konwojent powinien ponadto posiadać wykaz wraz z numerami telefonów punktów alarmowo-dyspozycyjnych komend straży pożarnych lub komend powiatowych Milicji Obywatelskiej, zlokalizowanych wzdłuż trasy przewozu tych substancji; w wykaz taki zaopatruje konwojenta jednostka, która wyznaczyła konwojenta do przewozu substancji toksycznych (§ 14 ust. 5).

5. Przewóz materiałów niebezpiecznych w transporcie samochodowym odbywa się na podstawie dokumentu przewozowego (karty drogowej), w którym powinny być zamieszczone postanowienia wynikające ze szczegółowych przepisów.

6. Przepisów ust. 1—3 nie stosuje się do przewozu materiałów niebezpiecznych klasy VI.

§ 20. 1. Przewóz materiałów niebezpiecznych powinien odbywać się w miarę możliwości na drogach o dobrej nawierzchni i najmniejszym nasileniu ruchu, z omińnięciem obszarów zabudowanych miast i osiedli, a przy przejeździe przez miasta wojewódzkie lub miasta wyłączone z województw z omińnięciem ulic położonych w śródmieściu.

2. Największa dopuszczalna szybkość pojazdów samochodowych:

- 1) przewożących materiały promieniotwórcze klasy IVb nie może przekraczać:
  - a) na obszarze zabudowanym — szybkości ustalonej przepisami § 25 rozporządzenia w sprawie ruchu na drogach publicznych,
  - b) na obszarze nie zabudowanym — 70 km na godzinę,
- 2) przewożących materiały niebezpieczne inne niż materiały promieniotwórcze nie może przekraczać:
  - a) na obszarze zabudowanym — 30 km na godzinę,
  - b) na obszarze nie zabudowanym — 50 km na godzinę.

3. W razie zmniejszonej widoczności lub złej nawierzchni drogi szybkość pojazdu samochodowego powinna być zmniejszona do szybkości koniecznej w danych warunkach dla uniknięcia nadmiernych wstrząsów przewożonych materiałów.

4. W czasie burzy lub w złych warunkach atmosferycznych (niedostateczna widoczność, gołoledź itp.) pojazd samochodowy należy zatrzymać i zastosować środki ostrożności określone w § 21; w razie burzy pojazd wyposażony w urządzenie do uziemienia (§ 11 pkt 7) należy uziemić.

5. Pojazd samochodowy przewożący benzynę i inne materiały ciekłe zapalne o temperaturze zapłonu niższej od 21°C (klasa IIIa) oraz substancje toksyczne wymienione w ust. 6 należy zatrzymać przed każdym przejazdem kolejowym; przez przejazd wolno przejechać dopiero po uprzednim upewnieniu się przez konwojenta, a jeżeli nie ma konwojenta — przez kierowcę, że nie zbliży się pociąg.

6. W razie przewozu substancji toksycznych: amoniaku, chloru, cyjanowodoru i fosgeny (klasa Id) pojazd taki powinien być:

- 1) pilotowany przez inny pojazd (samochód, motocykl) jadący przed nim w odległości co najmniej 40 m, z tym że pojazd pilotujący powinien znajdować się zawsze w polu widzenia kierowcy pojazdu przewożącego substancje toksyczne, albo
- 2) wyposażony w przenośny radio-telefon, za pomocą którego konwojent będzie utrzymywał łączność z jednostkami wymienionymi w § 19 ust. 4 w razie powstania zagrożenia innych użytkowników drogi.

7. Przepisy ust. 2 i 4 nie dotyczą pojazdów przewożących materiały niebezpieczne klasy VI, a przepisy ust. 4 nie dotyczą również pojazdów przewożących materiały promieniotwórcze klasy IVb.

§ 21. 1. Postój pojazdu samochodowego z materiałami niebezpiecznymi powinien być zabezpieczony przez:

- 1) zahamowanie hamulcem ręcznym, a w razie niesfunkcjonowania hamulca ręcznego — przez podłożenie klinów pod koła pojazdu,
- 2) dozór kierowcy lub konwojenta; przepis ten nie dotyczy pojazdów przewożących materiały klasy VI z wyjątkiem materiałów zakaźnych.

2. Postój pojazdu samochodowego z materiałem niebezpiecznym od zmroku do świtu na drodze żle oświetlonej, a w ciągu dnia w warunkach niedostatecznej przejrzystości powietrza powinien być sygnalizowany przez:

- 1) palenie świateł postojowych pojazdu,
- 2) ustawienie na drodze w odległości 30—50 m za pojazdem trójkąta określonego w § 11 pkt 5.

3. Postój pojazdu samochodowego z materiałem niebezpiecznym w czasie dnia na zakręcie lub wzniesieniu, jeżeli pojazd nie jest widoczny z odległości co najmniej 100 m dla użytkowników drogi znajdujących się za pojazdem na tym samym pasie ruchu, powinien być sygnalizowany w sposób określony w ust. 2 pkt 2.

4. Jeżeli światła postojowe pojazdu (ust. 2 pkt 1) nie działają lub nie są dobrze widoczne dla innych użytkowników drogi, należy ustawić na drodze w odległości 10 m z przodu i z tyłu pojazdu światła określone w § 11 pkt 4.

5. W razie szczególnego zagrożenia innych użytkowników drogi, powstałego w związku z przewozem materiałów niebezpiecznych (np. przez zwisanie ładunku z pojazdu, rozlanie się lub rozsypanie materiału na drodze, wydzielanie lub ulatnianie się gazu z pojazdu, wydostanie się materiału poza opakowanie itp.), załoga pojazdu powinna zastosować środki określone w instrukcji (§ 19 ust. 1) i szybko usunąć to zagrożenie. Jeżeli załoga pojazdu nie może tego zagrożenia usunąć, konwojent lub kierowca powinien niezwłocznie powiadomić o tym zagrożeniu najbliższy posterunek Milicji Obywatelskiej i jednostkę wyznaczoną w instrukcji, a przy przewozie substancji toksycznych — najbliższą jednostkę wymienioną w wykazie, o którym mowa w § 19 ust. 4, wyznaczoną do zwalczania skutków wypadku związanego z przewozem danego materiału.

6. Postój pojazdu z materiałem niebezpiecznym nie spowodowany czynnościami naładunkowymi lub wyładunkowymi, awarią pojazdu albo innymi wypadkami losowymi, dozwolony jest wyłącznie poza obszarami zabudowanymi w odległości co najmniej 300 m od najbliższych zabudowań mieszkalnych.

7. O niemożności wykonywania przewozu materiałów niebezpiecznych z powodu uszkodzenia pojazdu należy powiadomić odbiorcę.

8. Przepisów ust. 6 i 7 nie stosuje się do pojazdów przewożących materiały klasy VI. Przepisu ust. 6 nie stosuje się ponadto do pojazdów przewożących środki ochrony roślin (klasa IVa) wymienione w szczegółowych przepisach i do pojazdów przewożących materiały promieniotwórcze (klasa IVb), z wyjątkiem materiałów promieniotwórczych rozszczepialnych, materiałów promieniotwórczych stanowiących duże źródła promieniowania i nietypowych sztuk przesyłek zawierających materiały promieniotwórcze, określonych w szczegółowych przepisach.

§ 22. 1. Postój pojazdu zaprzęgowego z materiałem niebezpiecznym powinien być zabezpieczony przez:

- 1) sprowadzenie pojazdu jak najbliżej krawędzi jezdni, a jeżeli to jest możliwe bez niebezpieczeństwa dla przewożonego ładunku — zjechanie z drogi,
- 2) zahamowanie hamulcem ręcznym, a w razie niesfunkcjonowania hamulca — podłożenie pod koła pojazdu klinów,
- 3) dozór woźnicy.

2. W razie postoju pojazdu zaprzęgowego z materiałem niebezpiecznym od zmroku do świtu na drodze żle oświetlonej lub w dzień podczas niedostatecznej widoczności, np. z powodu mgły, należy ustawić na drodze w odległości 40 m z przodu i z tyłu pojazdu światła określone w § 7 pkt 4 oraz zapalić światła pojazdu.

Rozdział 6

Naładunek i wyładunek.

§ 23. 1. Naładunek i wyładunek materiałów niebezpiecznych powinien odbywać się pod nadzorem konwojenta, a jeżeli konwojent nie został wyznaczony, pod nadzorem kierującego pojazdem.

2. Poszczególne sztuki przesyłki powinny być ułożone na pojeździe w ten sposób, aby były zabezpieczone przed ich przemieszczeniem.

3. Sztuki przesyłki wymagające ostrożnego obchodzenia się (np. kruche) powinny być ułożone w pojeździe jednowarstwowo.

4. Jeżeli ładunek pojazdu składa się z różnych rodzajów materiałów, poszczególne sztuki tego ładunku powinny być ułożone w pojeździe w ten sposób, aby można je było odróżnić i przy wyładunku zachować wymagane środki ostrożności.

5. Podczas przewozu zabronione jest otwieranie sztuk przesyłki, z wyjątkiem wypadków nagłej konieczności dla uniknięcia niebezpieczeństwa.

6. W czasie naładunku, wyładunku lub przeładunku materiałów niebezpiecznych silnik pojazdu samochodowego nie powinien być w ruchu; nie dotyczy to wypadków, gdy uruchomienie silnika konieczne jest do funkcjonowania urządzeń wykonujących czynności ładunkowe.

§ 24. 1. Zabrania się przyjmowania do przewozu materiałów niebezpiecznych w uszkodzonym opakowaniu.

2. W razie stwierdzenia przy przyjmowaniu materiału niebezpiecznego z innego środka transportu (np. wagonu), że opakowanie materiału jest uszkodzone, konwojent, a jeżeli nie ma konwojenta — kierowca, może przyjąć przesyłkę z materiałami niebezpiecznymi do przewozu po uzyskaniu oświadczenia dostawcy przesyłki (lub instytucji określonej w szczegółowych przepisach), że przesyłka mimo uszkodzenia jej opakowania nie zagraża bezpieczeństwu ruchu drogowego lub osób określonych w § 14; oświadczenie dostawcy kierowca odnotowuje w dokumencie przewozowym (karcie drogowej).

3. Odbiorca obowiązany jest odebrać materiały niebezpieczne bez względu na stan opakowania.

4. W razie stwierdzenia uszkodzenia opakowania odbiorca obowiązany jest sporządzić komisyjnie protokół uszkodzenia. W skład komisji powinni wchodzić:

- 1) przedstawiciel odbiorcy,
- 2) konwojent lub kierujący pojazdem,
- 3) przedstawiciel grupy wyładowującej materiały niebezpieczne.

5. O przedostaniu się przez opakowanie zawartości przewożonego materiału niebezpiecznego do skrzyni ładunkowej (platformy) pojazdu konwojent lub kierujący pojazdem obowiązani są zgłosić po powrocie kierownikowi transportu lub

dyspozytorowi; kierownik transportu lub dyspozytor obowiązani są spowodować usunięcie przyczyny oraz oczyszczenie pojazdu przed następnym naładunkiem.

6. Przepis ust. 5 ma zastosowanie do pojazdów, na których były przewożone materiały niebezpieczne luzem; nie dotyczy to pojazdów, które po wyładowaniu materiałów będą użyte do przewozu luzem tego samego materiału, co poprzednio.

§ 25. 1. Materiały niebezpieczne stałe mogą być ładowane luzem do skrzyni ładunkowej (platformy) pojazdu lub małego pojemnika skrzyniowego, jeżeli szczegółowe przepisy dopuszczają taki sposób ich przewozu.

2. Materiały niebezpieczne stałe dopuszczone do przewozu luzem lub w sztukach mogą być przewożone w dużych pojemnikach pod warunkiem, że będą spełnione przepisy dotyczące zakazu wspólnego naładunku materiałów, zawarte w szczegółowych przepisach.

§ 26. 1. Sztuki przesyłki przewożone w pojemnikach powinny być umieszczone w taki sposób, aby nie ulegały przemieszczeniu w czasie przewozu.

2. Pojemniki powinny być rozmieszczone na pojeździe w taki sposób, aby w czasie przewozu nie przemieszczały się i nie przewracały.

3. Na zewnętrznej stronie pojemnika z materiałami niebezpiecznymi w opakowaniach powinny być naklejone nalepki ostrzegawcze, takie jakie są na opakowaniach tych materiałów.

4. Pojemniki, w których były przewożone materiały niebezpieczne luzem, powinny być przed następnym naładunkiem oczyszczone; nie wymaga się oczyszczenia, jeżeli pojemniki po wyładowaniu materiału będą użyte do przewozu tego samego materiału, co poprzednio.

5. Przy naładunku i wyładunku pojemników stosuje się również przepisy § 23.

Rozdział 7

Ograniczenie stosowania przepisów rozporządzenia.

§ 27. Przepisów niniejszego rozporządzenia nie stosuje się do ciągników rolniczych i pojazdów zaprzęgowych, przewożących nawozy naturalne (klasa VI) po drogach lokalnych na odcinku nie dłuższym niż 10 km oraz po drogach zakładowych.

§ 28. Przepisów §§ 5—9, 11, 12, 14—18, 19 ust. 1—3 oraz §§ 20—22 i 24—26 nie stosuje się do przewozu małych ilości określonych materiałów niebezpiecznych; materiały te oraz odpowiadające każdemu z materiałów ilości wymienione są w szczegółowych przepisach.

Rozdział 8

Przepisy przejściowe i końcowe.

§ 29. Minister Komunikacji w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrznych i Przemysłu Chemicznego może zezwolić na odchylenia od warunków określonych w szczegółowych przepisach, jeżeli odchylenia te są uzasadnione postępowaniem techniki, rozwojem przemysłu lub względami bezpieczeństwa.

§ 30. Do czasu wymiany pozwoleń na prowadzenie pojazdów mechanicznych wydanych do dnia 31 grudnia 1963 r. na podstawie przepisów z dnia 27 października 1937 r. o ruchu pojazdów mechanicznych na drogach publicznych (Dz. U. Nr 85, poz. 616 z późniejszymi zmianami) oraz praw jazdy wydanych w okresie od dnia 1 stycznia 1964 r. do dnia 31 grudnia 1970 r., przewidzianej w § 234 ust. 2 rozporządzenia w sprawie ruchu na drogach publicznych, kierowca pojazdu samochodowego, przewożącego materiały niebezpieczne, może posiadać prawo jazdy kategorii I lub II, a kierowca prowadzący ciągnik rolniczy — prawo jazdy kategorii ciągnikowej.

§ 31. 1. Traci moc rozporządzenie Ministrów Komunikacji i Spraw Wewnętrznych z dnia 7 grudnia 1965 r. w sprawie bezpieczeństwa ruchu przy przewozie materiałów niebezpiecznych na drogach publicznych (Dz. U. Nr 54, poz. 337).

2. Do czasu wydania szczegółowych przepisów przewidzianych w § 4 pozostają w mocy „Szczegółowe przepisy bezpieczeństwa ruchu przy przewozie materiałów niebezpiecznych na drogach publicznych”, zatwierdzone przez Ministrów Komunikacji i Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Przemysłu Chemicznego, stosownie do § 4 rozporządzenia wymienionego w ust. 1.

§ 32. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1972 r.

Minister Komunikacji: *M. Zajfryd*

Minister Spraw Wewnętrznych: *w z. B. Stachura*

Redakcja: Urząd Rady Ministrów — Biuro Prawne, Warszawa, al. Ujazdowskie 1/3.
Administracja: Administracja Wydawnictw Urzędu Rady Ministrów, Warszawa 34,
ul. Powsińska 69/71 (skrytka pocztowa nr 3).

Tłoczono z polecenia Prezesa Rady Ministrów
w Zakładach Graficznych „Tamka”. Zakład nr 1, Warszawa, ul. Tamka 3.